

MIRABILE DICTU

1774. október 26-án Gotthold Ephraim Lessing befejezte a Werther olvasását. Miután a regény romantikus befejezése nem nyerte el tetszését, annak módosításához ilyen terápiát ajánlott: „Kedves Goethe, minél cinikusabb, annál jobb!”

Expresszlevellem érkezett, melyben *Georges Tanneur* arról értesít, hogy másnap délután háromkor az Abbázia Kávéház különtermében vár, ahol egyrészt átvehetem ama művének dedikált példányát, mellyel hosszú szünet után újra a nyilvánosság elé lép, másrészt tájékoztatni fog a *Charlotte kontra Albert* szerelmi mérkőzés első félidejének állásáról. Fásultságban telő napjaimat ez a levél szinte bearanyozta, noha tudtam, hogy a „különterem” szó csak játékos túlzás, mert mindössze egy félreeső sarokról van szó az Abbázia zegzugai között, ez a játék mégis kedvem szerint való volt, miként az is, amit Varga Gyuri a nevével művelt. Mély benyomást tett rám az a képessége, hogy pusztán a szóhasználattal viccé tud változtatni valamit, amit én sötét drámaként élek meg, mi több, ha *első* félidőről beszél, akkor úgy látja, hogy lesz második is. Nem értettem viszont, hogy ez miért volna Sári–Berti-mériközés, holott a játék az én bőrömrre megy? A meghívás az önértetemnek is jót tett, mert annak bizonyítéka volt, hogy egy nálam ismertebb költő egyenrangúként kezel. Még élénken emlékeztem rá, hogy torkig van a lapok elutasító leveleivel, ami a légszomján kívül őt anyagi csapásként is fojtogatja, és válaszcspáson törí a fejét. Azt fejtegette, hogy pofára ejtene mindenkit, ha a nevét lefordítaná franciára, a Vargából Tanneurt, a Györgyből Georget csinálna, akkor még a vonalas barmok is másképp fogadnák a műveit. Ezt Gyuri tűzijáték-szerűen fellőtt, és gyorsan alá is hulló ötletei egyikének véltem. Most, amikor megálltam az asztalánál, először úgy mért végig, mintha nem is ő hívott volna ide, sajnálom, jelentette ki, savanyú képű lovagokhoz ma nincs affinitásom. Ettől belém fagyott a jókedv, és arra gondoltam, hogy sarkon fordulva elmegyek, de ő, mintha olvasna a gondolataimban, rám kacsintott, a szerelmi bánattól elveszett a humorod? Bocsánat, mondtam, és megremegett a hangom, azon, ami velem történik, nem tudok röhögni, de ha neked ez csalódás, haza is mehetek. Gyuri a homloka előtt ide-oda mozgatta a tenyerét, csüccs le, mimóza mimózissimus, természetesen nem a bánatodat akartam kiröhögni, ezzel szemben itt a publikációm, ha megnézed, te is azt mondod majd, hogy kész röhej! Elém tolt a *Nők Lapja* új számát, fellapozta benne az irodalmi oldalt, ezt

nézd meg, és utána nyilatkozz, kibírod-e röhögés nélkül? Báránnyelvhők közepébe tördelt verset láttam, ezzel a kísérőszöveggel: *Georges Tenneurnek, az ismert francia békeharcos költőnek a versét lapunk kérésére Varga György fordította magyarra*: De hiszen ez a te versed, az *Egbolt anyánk*, kiáltottam fel, hogy tudott megjelenni, vége a szilenciumodnak? Gyuri vi-gyorogva legyintett, frászt van vége, de kiderült, hogy fordításra a tilalom nem vonatkozik, ha találok olyan verset, amit haladó nyugati költő írt, azt közlik. Rajtam ne múljon, gondoltam, nesztek haladó költő, haladóbbat úgyse találtok, és lett belőlem Georges Tenneur, Georges Tenneurből meg nagy francia békeharcos. A hihetőség kedvéért a kéziratra meg ráírtam: a *Les Lettres Francaises* 18. számából. Úgyse fognak utána járni! Ámulva néztem Gyurit, és a röhögéssel együtt némi kávé is kibuffant a szájamból. Féktelen jókedvem ragadós lett, Gyuri is elkezdett hahotázni, így pedig már nem egy, hanem két éretlen ka-masz ihogása-vihogása keltett megbotráncokozást a szomszéd asztalnál ülő idős hölgyekben. Dedikációt is kaptam a példányomba: *Andrisnak, a nagy békeharcos költő legkedvesebbik drukkerének szeretettel ajánlja G. Tenneur, 1957. augusztus 31-én.*

Aprópó drukker, komolyodott el Gyuri, beszéljünk végre a te meccséről! Arról in-kább ne, kérleltem sóhajtva, a békeharcos versedtől jókedvem lett, rólam meg úgyis csak olyat tudnál mesélni, hogy ki mikor, hol és hogyan rúgott belém, de rossz hírekkel már enélkül is teli a padlás. Na nem, kisapám, fortyant fel Gyuri, szarok a melankóliára, nem azért töltöm az időmet a szívügyeiddel, hogy jobban akard tudni, mit mesélhetnék. De ha meghalod, minimum bogánccsá változol ehhez a mostani plöttyedt nebánsvirág-ál-lapothoz képest! A *plöttyedt* rosszulett, s azt gondoltam, Gyuri könnyen mond ilyet, lát-tam a Nagy Lajos Kör összejövetelein, ahányszor csak megjelent, a konkurens férfiak mind morogtak, hogy itt a lipóciai Apolló, a bájgúnár, a két lábon járó napolajreklám, a nők meg kezüket-lábukat törve tülekedtek a közelébe és akit végül kiválasztott, vagyis akinek megengedte, hogy belekarolás ürügyén hozzápréselje a mellét, az valósággal megdicsőült. A novelláit palóc dialektusban író Ancsa ezt úgy mondta, *ácsánkodtak* rá. Gyuri mindig kedvére váltogathatta a partnereit, de engem azért még nem kéne lenéznie, mert Sári el-vesztése főbekólintott. Míg ezen tipródtam, lecsapott rám egy kérdéssel, ismersz egy Til-da nevű lányt? Miért kérdezné, futott át az agyamon, ha nem azért, hogy kutyaharapást szőrivel alapon Tildával próbáljak vigasztalódni? Tilda nem csereszabatos Sárival, ismerem, mondtam olyan elutasítóan, hogy a hangszúlyból is érthette, nem kérek belőle. Nyilván ő se belőled, vágta rá Gyuri, de félreérted a helyzetet, ez a lány most a párka, aki a sorsoto-kat szövi és fonja, ő volt az, aki hírért véve, hogy a Sáríd állásba kerül *az Esti Hírlap*nál, állj, kiáltottam közbe, ki kerül hová? Állásba? Vagy csak szerződést kap? Azt én nem tudom, felelte Gyuri, de szeptembertől ott lesz. Ott lesz, ismételttem fakó hangon, szóval sikerült neki. Nélkülem. Akkor fuccs minden reménynek, számomra mindennek vége! Na, kuss legyen, csapott az asztalra Gyuri, sztornózd ezt a hülye világfájdalmat, mert ha potyára kínlódtam a dolgaiddal, akkor kimutatkozunk, és leszel szíves többé semmivel se keresni! Az a legkevesebb, hogy mielőtt tragikus pózba vágnád magad, hagyod elmondanom, amit tudok. A hír Sári állásba kerüléséről nem a vége, hanem csak elindítója egy lavínának, ami rajtad kívül mindenki mást maga alá fog temetni! Tilda például, akit annyira utálsz, beso-kallt tőle, és nagy nyilvánosság előtt azt rikácsolta, hogy a te Sáríd egy tehetségtelen, gát-lástalan lotyó, és nem igazság, ha egy ilyennek vőlegény is, meg állás is jut, de ő ezt nem fogja annyiban hagyni, és nem is hagyta, megkereste Sári vőlegényét, nehogy szegény fi-út bepalizzák, ő megismerteti a jövődöbelije viselt dolgaival. Ki is tálalt mindent, és ezek után változott a meccs Sári–Berti-meccsé. A helyzeted ezerszer jobb, mint bárki másé eb-ben a történetben. Figyelmeztetek, semmi okod, hogy nyakra-főre tragikus verseket on-tani. Ez fölösleges intelem, motyogtam, ugyanis amióta nincs Sári, egyet se írtam. Gyuri ettől végre elképedt, hűha, mondta, akkor kezdem érteni anyádat is, hogy miért aggó-dik, költőnél a *nemírás* egyfajta egzitus. Egyébként mindegy, csattant fel, mert nemcsak szerelmi líra létezik, az irónia, az öngúny meg egy csomó másféle érzés is megteszi, példá-ul kaphatsz versben dührohamot, és lehet belőle remekmű, de ezt csak úgy *per tangentem* mondom. Felkaptam fel a fejem. Hogy jönnek ide a szögfüggvények? A közbeszólásom meghökkentette, s beletelt pár másodpercbe, mire rájött, hogy mit kevertem össze mi-vel. Néha el is felejttem, hogy egy gimnazistát próbálok felnőttként kezelni, mondta, kis-

apám, nem a tangensről beszéltem, csak arra próbáltam célozni, *mellesleg*, hogy a szerelmi önsajnálataison kívül még sok minden másból is facsarható költészet, de hát persze addig én hiába agitálalak, amíg életednek erről a nagy szerelmi meccséről te magad jóformán semmit sem tudsz. Ellentétben velem, aki sajnos többet tudok, mint amennyi érdekelne. Tegnap például egy jobb sorsra érdemes estét kellett erre áldoznom! Ugye viccelsz, kérdeztem, azt akarod elhiteni velem, hogy te, aki úgy csöppentél az egészbe, mint Pilátus a krédóba, Sári ügyéről többet tudsz nálam? Gyuri bocsánatkérően válaszolt, sajnálom, kisöreg, pontosan ez a helyzet.

Amit tegnap este az újságíró-szövetség klubjában, kilencedmagammal (plusz Berti), láttam és hallottam, azt muszáj veled megosztanom, ezt célozta az expresszlevél is, megtudtam ugyanis, hogy Berti menyasszonya mindenkiel lefeküdt, akinek a révén beljebb dolgozhatta magát valamelyik laphoz, és ez a dolog, érthető módon, összetörte az ő szépen felépített kis álomvilágát. Mindazt, amit ott megtudtam, a te mélyen megvetett Tildád derítette ki. Nem a Tildám, vágtam közbe, de Gyuri csak a vállát vonogatta, ahogy a múltvi francia mondaná, *osz-posz*, nekünk mindenesetre miatta kellett egész este Berti lelkét pátyolgatnunk. De hát senkinek se jutott eszébe, hogy talán egyetlen szó sem igaz az egészből? Hogy ezek a dolgok talán csak Tildának, ennek a megrögzött hazudozónak a rágalmai? Kutyakötelességetek lett volna mérlegelni, lehet-e egyáltalán igaz, amit hallotok. Például honnét a fészkes fenéből tudná Tilda, hogy mikor és mit csinált Sári? Naphosszat követte? Tartotta nekik a gyertyát? Kitörésemet Gyuri elismerő mosollyal fogadta, bravó, kiáltotta, így is kell beszélnie egy szerelmesnek! Mindazonáltal, kisöreg, Tilda azért tudta, amit tudott, mert Sári maga dicsekedett el neki. Másfelől bizonyos dolgokat együtt csináltak. Továbbá: Tilda bizonyítékokat is tudott mutatni Bertinek, tudniillik volt egy tanfolyam, ahová a két lány egyszerre járt, és ahol szokás volt fogadásokat kötni, kinek lesz a tanév végére több férfiskalpja, ennek folytán előbb állása. Gyűjtöttek és gyártottak mindenféle dolgot, amivel majd zsarolni lehet, és közben fene jól szórakoztak. Csináltak például egy tippszelvényt, amolyan házi numera-totót, aminek egyik példányát Tilda megőrizte. Azon a szelvényen nemcsak 1 és 2 volt, de X is, és a vizsmajor számított null-nullnak, például ha rácsöngettek a párocskára, hogy mindent hagyjanak félbe, mert csőtörés van a házban, és vizet kell venni – az ilyesmit könyvelték el döntetlennek. Volt aztán egy lista is, amit Tilda szintén prezentálni tudott, fel volt tüntetve rajta minden kiszemelt pasas, beosztással, protekciós rátával, no meg a potenciájával, és a lányok mindig tüchtigén kipipálták, ha valaki már megvolt valamelyiküknek. Tilda hitele egyébként abból is táplálkozott, és ezt Bertitől tudtuk, hogy magamagát sem állította különbnék, a dühe pedig abból fakadt, hogy a végén ő maradt hoppon, neki nem lett semmi haszna az ügyleteikből.

Azok, akiket Berti odahívott, mind valamiféle autodaféra számítottak, mégsem mertek neki nemet mondani, pedig vészjósló volt már az invitálás is. Talán azzal áltatták magukat, hogy szakmai jellegű probléma lesz terítéken, nem Berti privát ügye, például órá bízták egy új orgánum megszervezését, és őket mint: kiszemelt munkatársakat csödüdi oda. Ezt arra alapozták, hogy akadt köztük mindenféle reszortnak képviselője, volt ott tördelő, publicista, olvasószerkesztő, külpolitikus, és a többi. Ők meg el tudták képzelni, hogy egy új lapnál pont az ő tapasztalataikra lenne szükség. Bocsánat, szóltam közbe, de mégis hogy képzeljem el ezt a dolgot, volt például emelvény, drapériás asztal, vizeskancsó? És Berti mit csinált, elnökölt, csengőt rázott, napirendet tartatott be? Nem, öregem, mivel ez csak egy klubszoba, ilyesmi nem volt, körberakott fotelekben ücsörögtünk, és az egész még leginkább a régi kritika-önkritika félórákra emlékeztetett, csak most más volt a téma, mint mondjuk ötvenkettőben lett volna, nem a polgári csökevények befolyása, hanem azt illetően várták el tőlünk a konfessziót, hogy – már bocsánat a szóviccért – ki hányszor *follyásolta be* (a szó legtriviálisabb értelmében) Sárit? És még mielőtt meg találnád kérdezni, hogy személy szerint kik voltak ott, előre szólok, hogy a legtöbbüket nem ismerem, csak a társaság összetétele volt egyértelmű: tudniillik Sári kizárólag bizonyos beosztástól fölfelé tett bizonyos szolgálatokat, mondhatnám úgy is, egy-egy lap vezérkarának állt a rendelkezésére, közönséges sajtóbakákkal szóba sem állt. A nagy meakulpázásokból kiderült, hogy a dolog nem ilyesminek indult, csak ilyesmivé fajult. Sári eleinte mindössze azért kuncorgott, hogy adogassák le a cikkecskéit, aztán a sikertől megnőtt az étvágya, és kifinomul-

tabbak lettek az eszközei, bevetette például a *szánjatok meg, hapsikáim!-módszert*, telesírta a szerkesztőségeket azzal, hogy el akarják üldözni hazulról, és a pályától is el akarják tiltani, és néha meg ennie sincs mit! A konzolidált körülmények közt élő figuráknak szociális lelki-furkájuk támadt, és úgy érezték, ennek a te Sáriidnak folyamatosan munkát, folyamatosan honoráriumot biztosítani – emberbaráti kötelességük. A jó Sári meg viszonzás-képp házhoz ment, és tette, amit vártak tőle. De ha valaki nem tudta hová vinni, egy rovat kulcsra zárt ajtaja mögött is kötélnek állt, akarom mondani *kötélnek feküdt*. Zsombi barátunk például, igen, az a Zsombi a Nagy Lajos Körből, mint rovatvezető megszervezte, hogy a másnapi szám levonata miatt se dörömböljenek az ajtaján, és ha az netán akkor jönne, mikor ő a kis pályakezdőt korrepetálja, csúszassák be az ajtó alatt, majd ha végzett, leadja a titkárságon. Egyszer majdnem botrány is lett ebből, mert Sárinak aznap több időbe tellett leápolni őt, a dolgot aztán valahogy mégis eltussolták. Hidd el, nem a prudéria beszél belőlem, én lelkesen támogatom, hogy gusztusos fiatal nők meg potens középkorú férfiak ezt a fajta egészséges testgyakorlást űzzék, hátha derűsebb lesz tőle a közérzetük, az meg a világnak is jó, kevesebb lenne a kielégítetlen búvalbélelt! Attól viszont a belem is kifordul, ha a kefélest megpróbálják úgy beállítani, mint merő altruizmust. Látom a szemedben, hogy meg vagy rajtam botránkozva, de árul el, mi nem tetszik?

Miközben Gyuri ezt a történetet tálalta, engem valami mindvégig zavart. Próbáltam ezt az érzést legyűrni, de végül mégsem álltam meg, hogy szóvá ne tegyem. Megbotránkozásról szó sincs, épp csak azt nem értem, hogy te, mármint Varga György költő, mit kerestél ott? S főképp nem értem, hogy miért áldoztál erre – mint magad mondtad – egy jobb sorsra érdemes estét? Te nem kamatyoltál Sárive, mert ugye nem, bátran mondhatsz volna Bertinek, hogy nem mész, semmi közöd az egészhez! Gyuri kapásból vágta rá a választ, engem tévedésből vettek fel a listára, Tilda szerint Sárinak írói ambíciói is voltak, de hivatásos író csak egyet ismert, engem, ebből sakkozta ki Berti, hogy akkor rám is kivetette, vagy ki akarta vetni a hálóját. És bár jelenleg nem vagyok lapnál, a nevem még jól cseng, el lehet dicsekedni a skalpoddal, a meghívásom tehát elővigyázatossági óvatosság volt. Más kérdés, hogy speciel nekünk most kapóra jött. Jó, feletem erre, odáig értem, hogy *Berti* miért hívott meg, de azt továbbra sem, hogy *te* miért mentél oda? Miattad, felelte Gyuri, most már kissé ingerülten, és közlöm, hogy kikérem magamnak az ilyen *hátról mellybe* gyanúsítást! A te Sáriid egyébként nem is olyan jó nő, hogy minden férfi rá akarjon hajtani, nekem például nem az esetem. Ettől a választól csak még keserűbb lett a szám, de a feltolakovó kérdést lenyeltem. És akkor mi lett volna, ha az eseted? Akkor lefekteted, és nem számít, hogy mi barátok vagyunk? Hosszúnak tűnő pillanatokig csend honolt köztünk, én a saját sötét gondolataimmal birkóztam, Gyuri a sértődésével. Az vetett véget a kölcsönös duzzogásnak, hogy ő észrevett egy tintafoltot az ujjamon, s ez újból tudatára ébresztette, hogy még iskolás vagyok, ő pedig felnőtt, hát jó, sóhajtván legyintett, szerencsédre én tudom, hogy az ilyen viselkedés csak szerelmi paranoia, másrészt meg pont számodra mázli, hogy odamentem, mert másképp a bűdös életben nem tudnád meg, mi történt és hogyan történt! Egyébként pedig: anyádék kértek meg, hogy próbáljam kipuhatolni, ilyen megrázkódtatás után mihez kezdjenek veled, de ha nem veszek részt Berti tanácskozásán, épp úgy sötétben tapogatódnék, mint ők. Megjegyzem, búbanat ide, világfájdalom oda, jól működtek az ösztöneid, mert te az imént minden másnál előbb arra voltál kíváncsi, hogy hogyan zajlik le egy ilyen gyűlés, tehát az egész tragikus katyvaszt írói nyersanyagként raktározod el magadban, és ez jó jel, én ebből jöttem rá, hogy vannak esélyeid a gyógyulásra! Ez a Berti-féle tanácskozás lehet a te Lessing-terápiád!

Az én milyen kicsodám? Nem értettem, hogy miről beszél, és ennek mi köze hozzám, de furdalt a kíváncsiság, mert engem nem hívtak meg oda, ahová másokat igen, pedig a Sári-ügynek legalább annyira érintettje vagyok, mint az odacsődített vén zrinkók. Gyurin meglátszott, hogy élvezetét leli a mesélésben, a szeme csillogott, a hangja átszellemlületté vált, hát mit mondjak, elképesztő pofák voltak a te Sáriid kliensei, már-már szinte megsajnáltam ezt a sörhasú, pohos, kopasz vagy gyomorhajos módra aszott, savanya népséget, mert végül is amiatt kerültek bajba, hogy még vannak testi vágyaik! Hülyék lettek volna nem kihasználni, hogy akad egy mindenre elszánt bakfis, akinek elég kissé átstilizálva leadniuk a cikkeiket, vagy megígérni, hogy alkalomadtán szólnak érte pár szót, és

már teszi is szét a lábát. Szinte oda volt írva a képükre, hogy ez a Sári-kaland rendkívüli esemény az életükben, ők nem rutiniéi a házasságtörésnek, még a félrelépés is csak felében-harmadában volt a számukra élvezet, legalább annyira örökös szorongásuk tárgya, a konspirálás vérhugyozás volt a számukra, megszervezni, hogy legyen ürügy, amivel oda-küldetik magukhoz a lányt, kölcsönkéglit szerezni – ez szinte felemésztette minden energiájukat! Rémes volt számukra a tudat, hogy a kölcsönadó ellenszolgáltatást követelhet. A hasadt lelkük mélyén mégis büszkék voltak rá, hogy mertek és tudtak házasságot törni, de azért kamatyolás közben is dübörgött bennük a félelem, hogy az egzisztenciájukat veszélyeztetik, mert ha ez a dolog az asszony tudomására jut, feljeleníti őket a munkahelyi pártalapszervnél, a szakszervezetnél, a tanácsnál, és vége a karriernek, ők ugyanis (és ezt tudták magukról) nem tartoznak azok közé, akiket a vitán felüli tehetség minden következménytől megment, ők már azt is, hogy olyan lapoknál dolgozhatnak, mint az *Esti Hírlap* vagy a *Pestmegyei*, a politikai hiátusnak köszönhetik, no meg annak, hogy nem írni tudásra, hanem stabil gyávaságra, óvatos közepszerűsége van szükség, ilyen kaliberből viszont sok van, és akit erkölcsi botlással vádolnak meg, azt cserélik le a leghamarabb, a Sári-ügy pedig épp ilyennek számíthat. Ültem köztük és a sutyorgásaikból úgy vettem ki, hogy néhányan méltatlankodnak, mert ők valójában meg sem kúrták a lányt, egyikük például beírta azzal, hogy a Sári levetkőzzék, a kúrás pusztaság esélye meg nem eshet ugyanolyan elbírálás alá, mint maga a kúrás! Volt köztük egy, aki jogi okfejtéssel követelt magának más elbírálást: amíg a többiek kvázi ellenszolgáltatásként kapták a szexuális élvezetet, ő azt nem kérte, hanem inkább adta, tudniillik a lányt ő élvezette el a nyelvével, és ez, mondta, a juris inverzus tipikus esete, magyarul épp fordítottja a tiéteknek! Tegyük fel, hogy így van, vitatkozott vele egy másik trotty, akkor szerinted az Agitprop Osztály is mérlegelni fogja, hogy ki dolgozta meg a kis picsát kézzel, ki szájjal, ki fasszal, és majd ehhez mérik a retorziót? Kisapám, szólt rám hirtelen Gyuri, hiszen te elpirultál, megáll tőled az eszem! Nem igaz, nem pirulok, motyogtam, csak hát itt nagyon meleg van. Gyuri látva a zavaromat, megkegyelmezett, s inkább a mesélést folytatta, no, több se kellett nekik, mind nagy jogászkodásba kezdtek, eközben meg Berti csak ült és ült, mint egy ifjú Buddha, s a rezzenéstelen képéről azt sem lehetett leolvasni, hogy amit hall, bőszi-e, vagy éppenhogy a röhögést igyekszik visszafojtani?

No, kisapám, hát nagyjából ezek történtek. Ha netán azt kérdeznéd, milyen hangulatban zajlott a konferencia, azt mondhatnám, hogy a többség lezseren próbált úgy tenni, mintha valami jópofáskodásban venne részt. Érződött némi feszültség a levegőben, de ezek a főszerekek szemlátomást eltökélték, hogy amíg csak lehet, kitartanak a dolgok kedélyes bagatellizálása mellett. Azt, ami kiderült róluk, nemhogy bűnnek nem tartják, de úgy érzik, egy javakorabeli vagy idősebb, de még potens férfitől a világ szinte el is várja az ilyesmit. Ha pedig Berti bosszún törné a fejét, előállhat a *csuka-fogta-róka* esete: ők, mint öreg róka, nagyon meg tudják keseríteni egy ifjú, szakmabeli csuka életét. Ahogy elnéztem őket, kezdtem azt hinni, hogy Berti ezt mind ugyanígy felmérte előzőleg, és ha dühös is volt rájuk, csak annyit szánt büntetésnek, hogy jó sokáig nem rukkol ki a farbával, hadd tipródjanak, mert ő addig van fölényben velük szemben, amíg nem tudják, hogy voltaképp mit akar, miért csődített ide ennyi tekintélyes, idős kollégát? És ha ez volt Berti számítása, hát bevált. Nem régóta lévén a szakmában, még nem tudhatták róla, hogy mitől bokrosodna meg, ezért üdvös módon ódzkodtak a provokálásától, de tartózkodtak a túlzásba vitt bizalmaskodástól is, például nem dörgölték az orra alá, hogy az ott lévők igazából mind lyuksógorok. Egyetlen kivétel akadt, egy rezesorru öreg gavallér, aki *krúdysra* vette a figurát, és megsúgták nekem, hogy ő a *finomtollú Ramada*, aki attól vált élő legendává, hogy még háború előtti lapok szerkesztőinek is alkalma volt hordani a spriccet, mígnem mára Nagy Öreggé avanzsált. Ez az ősz madárijesztő elunta magát, és rikkantott egy nagyot, nem tudom, ti hogy vagytok vele, de a Sárinak fel kéne szednie egy pár kilót, mert alig van mit fogni rajta! A többiek feszengve hallgatták, csak egy hollófekete hajú, csontkollekción szerű ideggörccs (a Sáriban érdekeltek közt az egyetlen *népszabadságos*) érezte úgy, hogy pártlapnál lévén bármit megengedhet magának, még a finomtollút is le merheti torkollni, *Géza bátyám*, én, aki medikusból lettem skriblerré, állítom, hogy baromságokat beszélsz, több kilót nem bírna el a Sári csontozata, ahhoz minimó-kalkuló tíz centivel magasabb-

nak kéne lennie, de nem értelek, ha neked a filigrán alkat nem konvenál, minek kezdtl vele? A háta mögött is elbődült valaki, a Sári-baba úgy jó, ahogy van! Ebből parázs vita kerekedett, az ideggörcs magából kikelve üvöltözött, Sárit megfordítani gyerekjáték volt, de kíváncsi volnék, hogyha egy hústorony lovagol rajtad, hogyan váltatsz vele pozitúrát? Kollégák, édes kollégák, avatkozott közbe egy verejtékszű, pufók, szeplős fickó, kapjatok már észbe, Berti barátunk menyasszonyáról beszélünk! Több se kellett *Géza bátyámnak*, föltette a mindünkben motoszkáló kérdést, tényleg, Bertikém, a menyasszonyod még?

Berti, aki eddig mintha nyitott szemmel aludt volna, összerezent és megszólalt, ezért hívtalak titeket ide! Volt valami furcsa nyájasság a hangjában, ami épp úgy lehetett a fojtott indulat jele, mint áhítozás baráti szavak után. Épp azt szeretném, hogy segítsetek nekem dönteni. Azt mind tudjátok, hogy Sári dolgait illetően már felnyitották a szemem, de attól még tehetek úgy, mint aki semmiről se tud, és reménykedhetek, hogy idővel megváltozik. Az ám, de mi van, ha esetleg azzal ártok a világnak, hogy nem bontottam fel az eljegyzést? Akkor ő azt a taktikája sikerének könyvelhetné el, és a jövőben pláne ehhez tartja magát! Bevallom, András, szakította félbe önmagát Gyuri, a Bertiből nem néztem volna ki ennyi intelligenciát és felelősségérzetet. A többiek is álmélkodva hallgatták, és meg is nőtt a szemünkben. A szónoklatán érződött, hogy gondosan készült rá. Nehogy a meghívást bárki félreértse, leszögezte, hogy esze ágában sincs bárkin bármit számonkérni. Igen, mondta, tudom, hogy a jelenlévők közül mindenkivel lefeküdt, *szinte* mindenkivel, kiabáltam közbe, Berti meg a vállát vonogatta, jó, akkor legyen szinte, de nem ez a lényeg, az csak a középkorban volt bűn, ha egy lány nem szűzen ment férjhez, és ha bűn volna is, nem lenne nagyobb bűn attól, hogy veletek csinálta. Ezt a mondatát megtapsolták, ő azonban nem zavartatta magát, mindenképp végig akarta mondani, amit eltervezett. Ha idegenekkel csinálja, az rosszabb lett volna, mert azoktól meg se kérdezhetem, hogy mit és mennyire vegyek komolyan a dolgai közül, az viszont, amit ti mondtok, hasznomra lehet, hiszen némelyikötök régebb óta ismeri, mint én, és azt is tudhatjátok, hogy mi volt nála a nagyobb hajtóerő, a kurválkodási hajlam vagy – és ezt ki más érthetné nálatok jobban, akik ezer éve újságnál dolgoztok – a lapcsinálás olthatatlan vágya? Céhen kívüli civilek meg se értenék, hogy mit firtatok. Azért faggatlak titeket, mert én úgyszólván a cikkeiteken nőttem fel, ráadásul ismeritek már úgy is, mint nőt, vagyis mint illetékesek, mondjátok meg nekem, de igaz lelketekre, ti, az én helyemben, elvennétek őt? Már szinte vártam, szúrta közbe Gyuri, hogy jön a gyűléseken szokásos fordulat, szavazásra bocsátom a kérdést, aki szerint vegyem feleségül, kézfeltartással jelezze. És tényleg szavazatok, kérdeztem kuncogva, pedig közben nőtt bennem a méreg, hogy végig nélkülem tárgyaltak Sári sorsáról. Nem, hálistennek nem, válaszolta Gyuri, de Berti eleinte szelíd expozéja kezdett másfelé kanyarodni, mint aki most egyszerre megsértődött, sejtí ő, mondta, hogy az otlévők számára Sári csak egy potya trófea volt, a probléma érzelmi oldala csak őt érinti, de a kutyaszentségit, neki döntenie kell, hogy összekösse-e az életét Sárral, erről azért mondhatnátok valamit! Például, szerintetek, Sári mit tenne, ha én bajba kerülnék, számíthatnék-e rá, vagy kizárólag a saját irháját mentené? Ti vagytok, akik látták már őt válságos helyzetekben, hát áruljátok el, mit hoz ki belőle a baj, a legjobbat vagy a legrosszabbat? Ha felbontom az eljegyzést, nem én szabadítok-e rá a világra egy bosszúvágyó fúriát? Aki majd azzal kürtöli tele a várost, hogy mi, gonosz férfiak – és széltében-hosszában terjesztené az itt ülők névsorát –, előbb jól kihasználtuk, aztán meg ráhúztuk a vizes lepedőt? Azt, amin jól megkeféltük, kérdezte egy dűnnyögő hang, Több komolyságot, fiúk, csattant fel a népszabid ideggörcs. Te hülye, a lepedő rég megszáradt! Kuss, püsszegték mások. Örülök, hogy ilyen jól szórakoztok, morogta Berti, de akad itt még egy probléma. Mi van, ha belőlem most csak a düh beszél, amiért Sári baleknek nézett, amiért erkölcsi bóvilit akart rám sózni, amiért ezeket a dolgokat is mástól kellett megtudnom, és szó se volt őszinte színtvallásról? Az se volna furcsa, ha mindezért a vesztét akarnám! De közben majd a szívem szakad meg érte. Hát mondjátok meg, pipogyaság volna-e tőlem, ha még ezek után is megbíznék benne?

Nem bírtam tovább magamban tartani a kérdést, én senkinek se jutottam eszébe? Rólam egy szó se esett? Gyuri habozni látszott, mintha latolgatná, lenyelessen-e velem, a gyógyulás érdekében, egy keserű pirulát. Végül azt mondta, szóba kerültél, de talán jobb, ha nem

tudod meg, hogyan. Téged mindig Sári tett témává, afféle ráadásszórakozás vagy pluszmulatság lettél, ezek meg az ablak mögül, a függönyt félrehúzza nézték, amint órá várva sétálgatsz saroktól sarokig, és találgatták, meddig bírod. Nagy elégtételük volt, hogy tizenhét évesen nem kapod meg azt, ami nekik az ölükbe pottyant. Szinte nyerítettek a gyönyörűségtől, hogy eszedben sincs olyasmire gyanakodni, ami férfi és nő közt egy üres lakásban történni szokott. Elégtétel volt a számukra, hogy ők, akik *csak* zsurnaliszták, fölényben lehetnek egy alanyi költővel szemben, tudniillik rákaptak, hogy Sárit így faggassák, mi van az *alanyiddal*? Szegény kis *alanyid*nál mikor szakad el a cérna? Nála soha, felelte a te szerelmed, és ezzel meg is röhögtette őket, mert azt mondta, hogy egy költő ragaszkodásának sosincs határa. Te Gyuri, vágtam közbe, és nem lehetséges, hogy ez mind csak fantazmagória? Kié, talán az enyém, kérdezett vissza, sajnálom, nem az. Sőt, van egy közös, Nagy Lajos Kör-beli ismerősünk, aki a botrány után megkérdezte Sáritől, ha úgyis mindenkit megcsal mindenkivel, nem próbálná-e ki vele is, de szíved hölgye ezt felháborodva kikérte magának, várj, a lényeg az, hogy *mi* háborította fel: megcsalás csak Bertit illetően jöhetne szóba, de ő persze nem tett ilyet, viszont te szóba sem kerülhetsz, mert nem volt neki senkije, még a kezét se fogtad meg, hát mit tudott volna tőled elvenni? Nem, ez nem igaz, hebegtem. Szóval én hazudok, fortyant fel Gyuri, dehogyis, nem rád értettem, csak nehéz elhinnem, hogy annyit se jelentettem neki, mint egy kis körömpiszok. Látod, ezért haboztam, hogy elmondjam-e a rólad szóló részt is, de azt hiszem, rád fért a lecke. Értettem, hogy mi lehet Gyuri szándéka, amint a kiskutya orrát beleverik a piszkába, hogy szobatisztaságra szoktassák, úgy veri bele ő az enyémet a szerelmi trutymóba. És bár torkig lettem vele, megkönnyebbülést nem éreztem, és mintha hiányozna a reménykedéssel járó szorongás. Ez az érzés kiülhetett a képemre is, mert Gyuri, aki eltökélte magában, hogy ma kipurgálja belőlem az önsajnálát minden toxinját, úgy döntött, folytatja a győzködést. Sejtet-e, hogy Berti miért felejtett le a meghívandók listájáról? Mert úgy tudta, és Sáritől tudta, hogy semmilyen értelemben nem vagy a konkurenciája, akkor meg mit keresnél ott, ahol csak egyetlen dolgot akar kipuhatolni. Sári kizárólag a te idejétmúlt, éteri, sőt plátói szerelmedet kezelte szimpla hülyeség gyanánt, mintha az, aki őt nem teperte le, csakis idióta lehet, vagy így bánna azzal is, aki miután lefektette, azt is kötelességének érzi, hogy feleségül vegye? Vajon Sárinak csak veled szemben nincsenek gátlásai, vagy bárki, bármikor ugyanerre számíthat tőle? Semmi vész, kisapám, kész, ennyi volt a terápia, már csak azt kell eldöntened, hogy minek a szereplője vagy, komédiáé, vagy szomorújátéké öt felvonásban? Érdemes-e egy szerelmi hajcihő miatt lógatni az orrod? Fogd fel úgy, *Wertherkém*, hogy ritka nagy szerencse ért: nemcsak megszabadultál a Lottédétől, nemcsak élsz, de röhögni is tudsz, és ez nem mindenkinek adatik meg. Tessék ezt megbecsülni. Tessék neki örülni!

Nyerges András (1940): író, publicista. Legutóbbi könyve: *KÁBÉPÉ* (regény, 2019).